

Jödde i Göljaryd

Visor och Berättelser

2dra häftet

STOCKHOLM
ABR. LUNDQUIST, MUSIKFÖRLAG
DROTTNINGGATAN 26.

Innehåll:

VISOR

Alundavisan

Beväringsvisa från Jössehärad

Beväringsvisa från Vestmanland

Båtsman Blomberg

Den motsträfviga brudgummen

Det var söndagmorgon jag klädde uppå mey

Du blånande himmel och du brusande flod

Du Lillkyrka socken

E' visa vill jag sjonga

God dag du svenska flicka

I lunden gröna

I ungdomens blomma

I Småland där ä så gutt gutt gutt

Jag gick mej ut en sommardag

Jungfru Considonia

Med våta ögon ser jag

O du stolte ungsjöman

Rosendal

Si godafton och godkväll

Sju år var fögångna

BERÄTTELSER

Den ärlige och lydige betjänten

Elektris

Han som höll kongen mä potater

Hur usselt de har'et i Malmbäck

När Stina-lisa hade tandvärk

Ringningen

**Jödde i Göljaryd
(1855-1900)
bondkomiker.**

Ur Förord av Sigurd

Visor och berättelser
2dra häftet
1900

FÖRORD

behöver du minst av alla, du gamle käre, efter människosätt att se, allt för tidigt tystnade Jödde, så som du i mer än ett decennium sjungit dig in i alla de små trofasta, minnesgoda nordiska folkens hjärtan, inför en publik som, sammanräknad, blir större än varje annan svensk sångares, huru mycket grannare än dina också hans toner klungo; en publik, som även var mera "belåten och tacksam" än de flestes.

Det är de förbleknande bilderna av ett flyende kulturskede, som fästats å dessa blad med kärlekens sinne och trohetens öga, med öppen blick för både det karakteristiska, det humoristiska och det enkla fagra.

Så är texten på dessa blad. Vad melodierna beträffar har jag alltid livligt beklagat att "naturhinder" förmenat mig att sentera och bedöma dem, som de förtjäna; men i det fallet torde väl det mångtusenstämmiga jubelekot från Skansens kullar och ett par hundra skandinaviska och finska bygder i förening med det varma emottagandet av denna samlings första häfte, vara vittnesbörd nog.

Sommaren 1900,
då Skansen stod vänast
och tusenden saknande par ögon sökte
"Jöddes sten".

Sigurd

VISOR

1. Alundavisan

text: A. A. Afzelius

Gossen min bor i Alunda by,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Ögon har han blå som himlens klara sky,
A-lun-da-lun-da A-lo.

Går med sin lia lätt som en vind,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Litet bränd av sol'n med frisk och röd om kind,
A-lun-da-lun-da A-lo.

Nyss red han sina hästar i vall,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Aldrig sågs en fåle bättre skött i stall,
A-lun-da-lun-da A-lo.

Går han i dansen sedig och blyg,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Ser han på en flicka, sker det just i smyg,
A-lun-da-lun-da A-lo.

Pingstdag om kvällen kom han till mig,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
"Rosa lilla, hör vad jag vill säga dig!"
A-lun-da-lun-da A-lo.

"Rosa! min Rosa, älskar du mig?"
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
"Du får nog en annan - tag din korg och tig."
A-lun-da-lun-da A-lo.

Kom så till mig en midsommarkväll,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Gick med mig i dansen lättlig och snäll,
A-lun-da-lun-da A-lo.

Flickor, bara tyst - men tillstå jag vill,
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Hur det var, en kyss det krångla han sig till,
A-lun-da-lun-da A-lo.

"Rosa", han sade, "skall jag dö av sorg",
A-lo A-lunda, A-lun-da-lej!
Här har du min hand, jag tar igen min korg,
A-lun-da-lun-da A-lo.

2. Beväringssvisa från Jössehärad (Jössehärsbeväringa)

Å Jössehärs beväringa i krigarens gestalt.
För se mod då finns i bröstet å hjärte överallt.
Den andre uti juni marschera vi åsta'
Te Trossnäshea så listeli' å gla'.

Å sablarna di blänkte under himmelen den blå,
Gevädersbaljonettarna di gjorde likaså;
Ja, hurra för di pojkar, som på Trossnäshea gå,
Åxeschisen di snart sej lära få.

Å konung Carl den tolfte i sitt attende år
Kumdera svenska hären uti Taffland där han låg.
Där åtta stocken svenskar slog åtti tusen man,
Å ryske kejsarn va' ma' te stor skam.

Å mins ni Gustaf Vasa, å tänk en töcken kär,
Han lär ha vart den värste, som 'ha' slogs i någa här.
När fienden feck sekte på'n, i hennes hjärte glack,
Men han fyllefna ma kuler, s'att ho' sprack.

A tänk på Gustaf Adolf, å kom ihåg hans öl;
Trehundrasjuttiåtta den psalmen själv han gjort,
Förfäras ej i pojkar, fast fienden är stor,
Vi ska slåss emot lag och rellejon.

Ja, hurra nu I pojkar för kafftin Nackuler,
För medt i värsta striden, dit skall han föra er,
Att slåss för Jössehärsjåntera, di ljuffeliga små,
Å för frua kaffetenska också.

3. Beväringsvisa från Vestmanland

(FIND)

4. Båtsman Blomberg

(FIND)

Fragment: "En visa vill jag sjunga, som jag själf diktat har..."

5. Den motsträvige brudgummen.

Jödde i Göljaryd

De klädde en brud i bröllopsskrud
I kväden väl, om I kunnen.
Då hälsade brudgummen hem till sin brud:
"Jag vill inte vara brudgumme."

Och när som de kommo till kyrkogård,
I kväden väl, om I kunnen.
Två honom ledde, den tredje drev på,
För han ej vill vara brudgumme.

Och när som de kommo till på kyrkohall,
I kväden väl, om I kunnen.
Det hördes så grannt, hur den stackar´n han gnall:
"Jag vill inte vara brudgumme."

Och när som de kommo i kyrkodörr,
I kväden väl, om I kunnen.
Så skrek han långt värre än han gjorde förr:
"Jag vill inte vara brudgumme."

Och när som de kommo i kyrkan fram,
I kväden väl, om I kunnen.
Så ynkade honom båd´kvinnna och man,
För han skulle vara brudgumme.

Men fram kom prästen med boken i hand.
I kväden väl, om I kunnen.
"Nu är hon din hustru och du hennes man,
Nu slipper du vara brudgumme."

Och brudgummen tog sin brud i famn.
I kväden väl, om I kunnen.
"Nå, Gud vare lov, nu är jag din man,
Nu slipper jag vara brudgumme."

6. Det var söndagmorgon jag klädde uppå mig

Det var en gång jag drömde
en dröm så himmelskt skön
//:Jag jorden helt förglömde,
liksom försänkt i bön://

Och bönen hän mig förde
på lätta vingar små.
//:Jag drömde att du vilade
i famnen min://

Det var en lördagsafton,
jag väntade på dig
//:Jag väntade så länge,
tills lockan slagit ni'://

Det var en söndagsmorgon,
jag klädde uppå mig,
//:för att till kyrkan gånga
och där få träffa dig://

När som jag kom till kyrkan,
så var du intet där
//: Då föll det mig i sinne,
du har en annan kär://

När som jag gick från kyrkan,
då tänkte jag som så:
//:Ack, om jag kunde levande
i graven nedergå://

[Efter Maria Wilhelmina Lundberg, Tensta, Uppland]

7. Du blånande himmel och du brusande flod

(FIND)

8. Du Lillkyrka socken (Kärleksvisa)

(FIND)

Fragment: "Du Lillkyrka socken, du är en rolig tröst. Som roat har så många ledsna sinnen..."

9. E´ visa vill jag sjonga

E´ visa vill ja sjonga
Den handlar om min lella vän,
Han är från mig bortfaren,
Han kommer snart igen,
Ja bort-, ja bort-, ja borta är min lella vän,
Han är så röd om kinderna,
Han är min lella vän.

Hur roli´t är det icke
Att ta´ sin lelle vän i famn,
Och se sig vidt omfaren
Uti ett annat land.
Ja föj-, ja föj-, ja föjlarna i skogarna,
De sjöngo om trolövelse
En härli´ fröjdesång.

Men mamma hon är lessen,
För ja´ te´ lella vännen går,
Men ho´ har gjort de´ samma
I sina onga år.
Ja, lika gla´ så gångar ja´ te´ vännen min,
När aftonsola sänker sig
På himmelen den blå.

Å far min han ä´ vrede,
För ja´ sa´ gefta mej i år,
Men dröjer ja´ te´ våra
En annan vän ja´ får.
Ja´ dröj-, ja´ dröj-, ja dröja kan ännu nåra år,
För ja´ ä´ bara nitton år,
De´ fyller ja´ i vår.

Å löster er te´ veta,
Vem denna visa dektat har,
Så ä´ de´ en sjöfarande,
Som ifrån Smålan´ var.
Ja Små-, ja Små-, ja Smålan´, där mamsellerna
Spaserande på kvällarna,
Spaserande på bal.

10. God dag du svenska flicka (Bara rörliga visor)

God dag, du svenska flicka,
din skål vill jag dricka.
en gång eller två,
emedian jag är färdig,
emedian jag är färdig
[att lyfta mina ankar]
att hissa mina segel ock segla härifrån.

Räcker du mig handen,
så giver jag dig ringen,
ock vi förlova oss.
Ty förlovningstiden
är ju snart förliden.
Jag har en vän på böljan blå,
han skiver aldrig mig.

Har du en vän på böljan blå,
tänk aldrig uppå den,
för han kommer ej igän.
För de sjömännens tankar,
som mitt i värden vankar
på böljan blå, på böljan blå,
i städer som på land.

Din kärlek är ej brinnande,
din kärlek är ej brinnande,
det ser jag uppå dig.
Ty du har haft en annan,
allt medan jag var borta,
som taget harr ditt bästa
av kärleken från dig.

11. I lunden gröna

I lunden gröna
går flickor sköna
att plocka blommor
uti det gröna.

De skola plocka dem,
de skola binda dem,
de skola kalla dem
förgätmigej.

//: Singdu, singdu fallerej,
singdu, singdu fallerej,
de skola kalla dem
förgätmigej ://

På havets bölja
jag mej befinner,
och oskuldsblomman
uppå kinden brinner.
Å himlens stjärnor
de skola lysa,
å fridens änglar
omfamna mej.

//: Singdu, singdu fallerej,
singdu, singdu fallerej,
de skola kalla dem
förgätmigej ://

Å när du friar,
så var försiktig,
å när du skriver,
så var uppriktig,
å när du reser,
så glöm ej bort mej,
som förr har varit
din utvalda vän.

//: Singdu, singdu fallerej,
singdu, singdu fallerej,
de skola kalla dem
förgätmigej ://

12. I ungdomens blomma

Jödde i Göljaryd

I ungdomens blomma ja´ satte så huldt
Min tro te´ en gosse så skön,
Men han utå falskhet i hjärtat va´ full.
Af Gud får han en gång si´ lön.

Ve´ tjugo års ålder försköten ja´ blef
Å vännen ja´ hållde så kär,
Ja´ tänkte då genast att skriva ett bref,
Men tårarna hindra´ mig jämt.

Du aldrig mig älskat, fast du har så sagt.
Du talte blott falskhet till mig.
E´ börda så tong på mett hjärta du lagt,
Men gärna ja´ bär den för dig.

Nu finnes ej mera på jorden en vän,
Som här nu kan skänka mig tröst.
Då du hade mod te´ att glömma bort mig,
Då brast utå ångest mett bröst.

En brennande kärlek, som tändes hos mig,
Som ännu i hjärtat fens kvar,
Men fastän ja´ ä´ försköten å´ dig,
En vän uti himlen ja´ har.

Nu slutar ja´ skriva, ja´ kan icke mer,
Ty kanske ja´ gör dig besvär.
På resan nu möjligen stadder du är
Te vännen, du håller så kär.

Ja´ själf utå hjärtat har sagt dessa ord,
Som här uppå papperet står.
Du har varit mi´ löcka, du har varit min skatt.
Ja´ aldrig dig bortglömma kan.

13. I Småland där ä så gutt gutt gutt

I Småland där ä så gutt, gutt, gutt,
Å allt kan en få sig en plutt, plutt, plutt,
Å inget annat lann.
En oppvisa kan,
Där en har dä' så ljufligt och gutt, gutt, gutt.

Å si böner dä' ha de så rika som få.
Å pengar de få för potater å sä'.
Å kalfvar å kor,
Å ankor och sor.
Å dä' gur i pluntan så gutt, gutt, gutt.

Å prästen han ä' då så stinner si så,
Å länsman så tjock, så han inte kan gå,
Å klockarefar
Å alltid så gla'r,
Å sjonger, så dä' gör så gutt, gutt, gutt.

Kalasa dä' kan de som herrskapsfolk,
Å äta sä käften ä' fuller å mjölk.
Å pankakamos,
Å lutfisk å sås,
Å dä' gör i magen så gutt, gutt, gutt.

Å super dä' gör de hvarendaste da',
Bå' gubben å gumman kan snapsarna ta',
Å blir en då full,
Så bär dä' omkull,
Å dä' gör i hjärtat så gutt, gutt, gutt.

Å flickor dä' ha de så rö'a som bär
Med kili'a armar å smånätta fär,
Å söta som sylt,
En tar dom om truten,
Å dä' gör i hjärtat så gutt, gutt, gutt.

Men pussa dom dä' går då allri där an,
För då spotta å sparka de värre än skam,
För Petters Lars Pär
Fick nog kännas vä'r,
Men tyckte ändå det va' gutt, gutt, gutt.

14. Jag gick mej ut en sommardag

Jag gick mig ut en sommardag
I gröna lunden mötte jag
En flicka som var mycket skön,
Hennes make finns ej här

Trallali trallallalalla,
Trallali trallallalalla,
Trallali trallallalalla,
Trallallala.

Vi satte oss i lunden ner
vi sprakade om kärleken.
Å vill du bli min lella vän,
Så blir ja din igen.

Förlovningsringen ja dej ger,
Låt se du ständigt på den ser,
För glöm mig ej min lella vän.
Ja ska aldrig glömma dig.

Om åtta dar, kan du ge svar
Se'n du frågat har din mor å far.
För ä dä säkert viljan din
Tror jag säkert du blir min.

När åtta dar förgångna var,
Hade flickan fått sej en annan kär.
Hon skrev mej då ett avskedsbrev,
Ja bleknade därve.

Min sorg va stor då kan i tro,
Jag varken dag eller natt fick ro.
Jag gick min väg fast den va lång
Ja gick den dagen lång.

Ajöss min far, ajöss min mor.
Ajöss min syster, ajöss min bror.
Nu reser ja te främmande land
Kommer aldrig mer igen.

15. Jungfru Considonia

Och jung-fru Considonia i Sträng-nä-se stad,
Hon håller sig bland jungfru och ungersvenner glad,
Hon studser och braverer i allan di stund
Allt likasom lärkan uti grönan lund.

Och jungfru hon gångar sig till skraddareby:
"Hör, skraddare, vill du mig en tröja sy,
Som studser och braverer i funkum fej?
Så vill jag väl gifva grön tobak åt dej."

Han klipple, han skar, allt hela den dag,
Att han skulle få den tröjan i godt lag.
"Du klippe din lapp och skäre din klut;
Kring om halsen du ring' henne ut."

Och jungfrun hon samm genom galone fram,
Hon studser och braverer af alla de skam;
Med nätta steg, som tuppefjäte lång,
Och fälle va' ho stolter uti sin gång.

Och jungfrun hon in till sin fader steg;
Hennes fader henne med vreda ögon neg:
Och spanremmen small, och jungfrun hon gnall,
Och qvittra och pep som en näktergall.

16. Med våta ögon ser jag

Med våta ögon ser jag på böljorna de blå,
Som hotande och vilda mot klippevägen slå.
Ty långt i fjärran är
Den som jag håller kär,
Men jag, hans bleka lilja, på stranden här.

"Till hösten är jag åter hos dig, mitt unga vif,"
Så sade han och slöt mig förtroligt till sit lif.
Men dagarna de gå,
Och böljorna de slå,
Och icke kommer vännen hur jag än vänta må.

Emellan oss är skog och sjö, ja äfven bärg och dal,
Emellan oss är frid och fröjd, ja äfven sorg och kval,
Ty långt i fjärran är o. s. v. (1:sta versen).

Jag suckar och jag klagar, jag tåras och jag ber,
Och späjande som falcken utöfver hafvet ser.
Men dagarna de gå o. s. v. (2:dra versen).

Ack om jag vingar hade som Fågeln högt i sky,
I denna kväll jag skulle till andra länder fly.
Ty långt i fjärran är o. s. v. (1:sta versen).

Ja, länge har jag väntat, nu är min enda tröst,
Att när ej hjärtat mera kan klappa i mitt bröst,
Och inga dagar gå,
Och inga böljor slå,
Så får jag råka vännen i himmelen den blå.

17. O du stolte ungsjöman (Lappträsk)

O du stolte ungsjöman, vill du lämna ditt land,
För att fara omkring jorden på den vilda o-ccean?
Jag är glad och förnäjd, och jag sjunger med fröjd
Och mitt hopp det står till Herran uti him'elens höjd.

Ankaret det lättas opp, seglen sträckas opp i topp,
Och en man tar rodret, när de andra klara opp.
Nu med hattarna i hand stå vi glada alle man,
Och ett ömt farväl vi bjuda åt vårt kära fosterland.

Allting synes vara klart, skeppet hörjar göra fart,
Vara flickor stå på stranden, se oss långsamt ila bort;
Och en rinnande tår uppå deras kinder går,
Och med klappande hjärta emot hemmet de gå.

Dagen lider mot slut, natten ser förfärlig ut,
Då det stormar, då det tjuiter i hvar endaste vra (klut).
Månen redan gått ner, stjärnor sydas ej mer,
Svåra skyar och byar till öfverflöd han ger.

Storm och brusande haf -- skeppet lider ej däraf,
Och den stolte sjömannen står på brädden af sin graf.
Men han tröstar sig därmed, att han lider ingen nöd,
Fast hans öde kunde göra, att han låg i hafvet död.

När vi råkas i hamm, i ett främmande land,
Står det tusentals med flickor med en vid och öppen famn.
- Var välkommen i land, o du glade sjöman,
Var välkommen, var välkommen, kom och slut mig i din famn!

18. Rosendal

Rosendal, han seglar till det främmande lann,
Då beder han sin flicka vara trogen som ett lamm
Under tiden.

När Rosendal var bortrest, kom där en annan vän,
Han ville med jungfrun trolova sig, trolova sig igen
Under tiden.

Jag har min vän på böljorna, han kommer snart igen
Å honom har jag lovat att bli hans trogna vän
Under tiden.

Har du din vän på böljorna, tänk aldrig mer på den
För han har varit falsker och svikit har sin vän
Under tiden.

Ja, har han varit falsker och svikit har sin vän.
Nog får han sin belöning av Gud i Himmelen.
Under tiden.

De lagade hennes bröllop i dagarne fem.
Men inte ville bruden med sin brudgum gå i säng
Under tiden.

De lagade hennes bröllop i dagarne tolv
Å bruden fick de taga å släpa´na med våld
Under tiden.

Å skeppet kasta´ ankare, sjöfolket steg i lann,
Å fästemen å fästemör de tog varann i famn
Under tiden.

Ja, hälsa nu min broder å så min fästeman
Att nu så får han gifta sej, ta bruden var han kan
Under tiden.

Hav tack mitt hjärtas flicka för din uppriktighet,
För dig så har jag seglat sju tusen milars väg
Under tiden.

Å flickan hon somnade i Rosendals famn
Så att hon inte vaknade förrän i Engelann
Under tiden.

19. Si godafton och godkväll

Si god afton och god kväll.
melodi: Kungsmarschen

Si god afton och god kväll,
min utvaldaste vän,
huru lever nu världen med dig?
Har du nöjen och mår bra,
som jag tror väl att du har
har du hälsan, visst roar det mig.
har du hälsan, visst roar det mig.

Har du silver har du gull,
har du kistorna full?
Har du penningar, visst roar det mig.
Jag har ett förnöjsamt sinn,
det är rikedomen min,
det är bättre än penningar och gull.
det är bättre än penningar och gull.

När jag tänker uppå dig,
röres blodet uti mig.
Lilla vännen, förglöm aldrig mig.
Ser du stjärnorna de små
uppå himmelen den blå
falla neder till jorden som strå.
falla neder till jorden som strå.

Förr skall sjöar och strand
bliva torra som sand,
förr än jag tager mig någon ann.
Förr skall måne och sol
falla neder på vår jord
förr än jag ändrar om dessa ord.
förr än jag ändrar om dessa ord.

20. Sju år var förgångna

Jödde i Göljaryd

Sju år de var förgångna, se'n vi skådade vårt land,
Och den vackraste flicka, som jag omnämna kan.
Där stå härliga fjällar under himmelen den blå,
Och det grönskar i vårt fädernesland.

BERÄTTELSER

1. Den ärlige och lydige betjänten

16. Den ärlige och lydige betjänten.

SÖDERMANLAND.

Det var en gång en utfattig härre, som alltid ackade och ojade, för han inte kunde få sig en ärlig och lydige betjänt. Men så till slut fick han sig en.

Nu hade härren fint främmande vid sitt bord och då ropade han på betjänten:

»Tag fram en salvet!»

»Det fins ingen», sade betjänten, för han var ärlig.

Då tog härren honom litet undan och sade:

»Tok!» sade han; »du skulle sagt: »Den ligger i tvätten!»

»Det skall jag säga härnäst», sade betjänten.

Straks därefter sade härren:

»Sätt fram osten!»

»Den ligger i tvätten», sade betjänten, för han var lydige.

Då blef härren halft rasande och tog betjänten i enrum, men han sade bara:

»Dumbom», sade han; »du skulle sagt: »Råttorna ha ätit upp den.»

»Det skall jag säga härnäst», sade betjänten.

Hvad det led, så ropade härren:

»Sätt fram en butelj vin!»

»Råttorna ha ätit upp den», sade betjänten, för han var lydig.

Nu vardt härren riktigt ond och fick út sin betjänt och gaf honom en duktig örfil och så sade han:

»Drummel», sade han; »du skulle sagt: »Den korkade jag, så den sprack, drummel.»

»Det skall jag säga härnäst», sade betjänten.

Till sist ville härren befalla fram något igen; men nu tordes han inte ha mer med betjänten att göra, utan då sade han:

»Bed hushållerskan komma in!»

»Den korkade jag, så den sprack, drummel!» sade betjänten, för han var lydig.

Då vardt härremannen rakt ifrån sig och körde betjänten på dörren, och sen bad han vår härre nådeligen bevara sig för en ärlig och lydig betjänt.

2. Elektris.

Jödde i Göljaryd

-Vet I hva´ elektris ä´ för nåt? Jo, ja´ läste nuliën i ena tidning, att om en struker en katt öfver röggen, så blir det elektris, stod det. När ja´ kom hem, så sa´e ja´ te pojken min, Anners: "Hör du Anners, sa´e ja´, du lär allt hit mä katten du, sa´e ja´, för här s´a bli elektris, sa´e ja´." Ja, pojken, han kom mä kattarackarn, han. Och ja´ te å skubba å gno, det värsta ja´ rådde, men det var lögn, att der blef no´en elektris. Då kasta´ ja´ å me rocken å förskinet å spände katten emella´ bena å te å skrubba å gno, så lötampa å skinnflanka rak om´en, men det var lögn, der ble´ ingen elektris. Ja, sena har ja´ läst i ena tidning, att det s´a va´ ångmaskin te, men det får ja´ då sä´ för min del, att skam s´ulle lä va´katt då läll, om en s´a strukas mä ångmaskin, för nog i helsingland gnodde ja´ hönöm teräckeli´t, det vet ja´ det.

3. Han som höll kongen mä potater

Jödde i Göljaryd

Söm I kanske hört talas om så va´ kongen nere å hälsade på landshöfdingens häromsistens. Och då rakte ja´ liksom te å bli bekanter med Konglia Majestät ve det derninga tillfället.

Si ja´ ä´ för resten så hemmavan hos landshöfdingens, så när ja´ kommer dit, så ä´ ja´ ackurat söm ja´ vore hemma der, och det är därför s´a ja´ sä´ er, att ja´ änna se´n han köm hit ner, har hållet hönom mä ätepotater.

Ja´ träffade lä inte kongen själfver, när han va´ därnere, för ja´ va´´ förstås inte i sta´n då, men landshöfdingens betjänt har talt om hvart evi´a ord för me; han har lä bäst re´a på´et, för han satt ju ve samma bord.

Jo, söm sagt, kongen va´ der, å då frågte landshöfdingen, ess han inte kunde få bju´ på lite´ medda. Jo tack, sa´ kongen. Och just söm de va´ i färe mä å s´ulle läsa te maten, så feck kongen se potatfatet. Och han slo´ landshöfdingen på axla å sa´e:

- Hör du, hva katsingen har du fått de härninge potaterna ifrå?

- Joo, schvara´ den anre, dom har ja´ köpt utå fjärdingsmans Andrias i Hultet. Han har hållit me mä potater, alltse´n ja´ köm hit. De kallar honom fjärdingsmans Andrias, för far hans va´ fjärdingsman, annars heter han Andrias Olsson.

- Andrias Olsson i Hultet, sa´ kongen då, lät me si, det måtte va´ samme kär, söm har ett mål ligga´ne öppe hos me. Kära hjärtans, hönom känner ja´ möe väl. All´ri kunne ja´ lä tro, när ja´ kurga igönom hans doklamenter, att han hade så go´a potater.

Men tänk er tocken kär i alla fall te å ha gött minne! Bara han feck höra mett namn, så köm han ihöj mett mål. Si ja´ ble stämder för ett par år sen utå´ Jonte i Ferberg för en affärd - ja, det angår er för resten inte, hva´ det va´ för en affärd. Man ja´ förlorte ve bå´ häradsrätten och i höfrätten. Så geck ja´ te kongs, å ja´ tänkte söm så: det s´a lä fennas nöen smula reson hos hönom te minstingens, när de anre abbekaterna inte förstår se på hva´ lag å rätt ä´. Men all´ri kunne ja´ lä tro, att ja´ s´ulle få så möe mä kongen å göra.

Jo, söm sagdt va´, kongen han slo´ se ner ve potatfatet å satte i se hvar eveli e, å han to´ inte så möe söm en bröbit te, han bara strök lite smör på dom.

- Vet du, sa´e han så te landshöfdingen, om ja´ bjö´e mett röaste gull, så ä´ inte ja´ go´ te å få e´ skäppa tockna potater i Stöckhölm, sa´e han.

- Ja, så tar fjärdingsmans Andrias tre daler mer på tunna än aent fölk, sa´ landshöfdingen.

- Ja, de ä´ de ta me tjufven vär mä, tötte kongen. Och hälsa nu fjärdingsmans Andrias frå´ me, sa´ han sen, att han så fort se göra låter tar å skeckar öpp en två´l tre tönner te me te Stöckhölm, sa´ han. Dom s´a ja´ ha te venterpotater te me å dröttinga, sa´ han. De anre får äta utå dom vi har nu, men du kan sä hönom, att när de har trutet, så kan han få leverantera ätepotater te öss allihop,

om han inte blir för dyr på varan förstås. Och hälsa'n å säg för resten, att ja' skrifver hvärken på eller skeckar tebaka hans doklamenter, förrän ja' fått potaterna ifrå' hönöm.

Det va' lä klart som korfvaspa, att ja' inte lät sä' me detdera två gånger inte. Så ja' hade käringa mi' te ä sy sex stöcken sping-spångane nya pösar - det s'ulle gå e' halftunna i hvar - och ja' öste i tre tunner å la'e ändå en bra dask öfver i hvar pöse - det gör lä allti' gödt i nöra rynka, tänkte ja' - å öfverst i de ena pösen la'e ja' in nöna ra'er skreftali't å i dom sa'e ja' Kongli Majestät, att dett vesst inte bråskade mä betalninga, eftersöm vi ändå hade anra affärder oss emellan. Men si pösarne de ä', som Kongli Majestät sir, nya, å mor ä' så rädder, att de s'a bli ihopblannade mä hans egna, så det är bäst, att han tar å skickar hem dom mä detsamma, skref ja'.

Det har lä gått ett bete, sen ja' skecka' i väg potatera, men han har lä möe å tänka på, förstås. I alla fall s'a han lä inte kunna låta bli å tänka på mett mål hvarevi'e gång, han får ögena på potatfatet, så nog kömmer han att klarera papperna åt me allti'. Och då sa' Jonte i Ferberg å hans abbekater få si, hva' det vell sä' å processa mä en, söm håller Konglig Majestät mä ätepotater.

4. Hur usselt de har'et i Malmbäck

(FIND)

<http://smdb.kb.se/catalog/id/002026224>

5. När Stina-Lisa hade tandvärk

Jödde i Göljaryd

Dä va' ett rent elände därhemma för en två'l tre år se'n, då Stina-Lisa hade den förskräckeli'e tannvarken. Pinades gjorde ho' gruvlitt dä ä' säkert. Men hva' tror I ja' gjorde då? Allting va' i olag åt'na, å ho bara påstog, att ja' va" otjänlier te å bo i lag mä'na. Dä gjord' mej möcke ont om'na, men dä va i alla fall dä sannaste hon kunne säja, för ja kan inte neke te, att inte ja' för min del töckte precis däsamma hva' henne anbelanganes, vell säje.

Vi försökte allt möjlitt förståss, men ingenting hjälpte. Te en början köpte ja' ett helt dussin voltakors å hängde på'na bå" fram å bak, så ho" såg ut akurat som en armeral. Dä hjälpte förståss inte ett vetane vars. Å då la' ja' e' bek-hätta på huvve' å halsen på'na, för bek dä just dä som drar, som I vet. Ja' tänkte dä skulle dra ondska ur krum-melunsen på'na. Men all illakhet som beke drog opp, så vände den sej mot mej. Dä va inte så lite' utå' den vara, kan I begripa, för skinnet geck sönnert å häxtestera lossna ma rötter'a, å överallt där beke' hade legat på, såg ho' ut som om ho' haft skoskav.

Så hade ja' ingenting anne å ta te än ja' börja på te å trolla dä lelle ja' begrep å vesste. Ja' brände av krut unner näsa på'na å stöpte bly över huvve på'na. Ja. ja' trädde te å ma en röhet jämten emellan tännera på'na å därte läste ja' e' bön tre gånger baklänges. Men alltihop dä därna gjord' inf ett kofärn.

Jaså, tänkte ja', då får vi vä' ta te å doktorera lite grann för hva' som anbelangar beträffenheta ma sjukdomer hos bå folk å fä, så ä ja' inte så värst bortkommen, så att ja' smorde ihop lite ampramosis utå rävister å hövelsträck å orsten å kademumma å förtisken. Men dä bekom'na inte ett enda dugg, anbelanganes varken, för ho hare sputta å fräste ö ble allt illackare å illackare mot mej.

Så så, tänkte ja', här ä ingenting anne å göra än te få tannrackern utdrajen, så ja' la' i väg efter Schwante i Skarstedt — han kan dra ut dom, som I vet, om de te å ma har rötter som bena på gamla skomakarestolar — å han hängde redskapslåda på axla å så ga' vi oss i väg hem te mett gnällspjäll, den stackarn.

Men si, dä va lögn te få Stina-Lisa te å gapa så pass, så han kunne få in hovtanga. Ve' anra tellfällen om flä skull' gälla te å stoppa in korv å palt å hvetebullar å tocke där, ja, eller te å lexa på mej nån gäng, när ja' gjortna emot, ja, då har ho inga dåli' sprecka i tryne, men den gängen va' dä ogörlitt. I ska förståss inte inbilla er, ätt Schwante ble' konfyser för en töcken baggatälj. Nä, ett långt stöcke därifrå! Han smusslade te en pennasyl; å se'n gjorde han nå'ra abravinker åt mej, tess ja' kom" Unnerfunn ma hans kvecke mening.

Ja' ställde mej bakom Stina-Lisa, ja', för te hålla i huv-ve på'na, å när Schwante va" färdi' ma tanga, så blinka han ett slag åt mej å ja' rände in sylen så lång han va lite neranför ryggen på'na. Men i dä'samme skrek Stina-Lisa te ett hojanne å gapa, så att en kunde ha kört in ma bå' häst å vagn. Å Schwante va' inte den, som försinka sej mä tanga inte, för inna ja' veste orde av, så hade han tanna ute, å dä

geck så behänditt så ho' tog ma sej två kamrater i same paschasa.

"Dä va' allt svenske klämnen i dä tage," sa' Schwante te mej.

Stina-Lisa schvemlade förståss, men när ja' hällt över'na ett par skoper vatten, så from ho' sej igen å sa:

"Dä va' mej en fuling te ha långa rötter. Ja' tror de räckte halvvägs ner te hasera på mej."

"Jojo, dä va' te känna, när ho' rökke sej lös," töckte Schwante.

Så velle ho' se tanna, men då sa Schwante. att dä skulle ho' inte bry sej om, för omho' kom te å titta på åbäke" så skulle ho' bli ihjälskrämder. Dä va' kräfte å longsot å kolera å alle möjli åkommer kring röttera på'na sa' han.

"Då ä' dä inte te unra på, att dä ble' ett så förgrommadt hål efter otäcka," sa Stina-Lisa. "Dä ä rakt som e' jorpäragrop i munnen på mej," töckte ho'.

Så när ja' langa fram pongen å skulle fråge hva' ja' va' sköldi Schwante, så drog han te ma en tolvskelling. Dä va' hans pris e' gäng för alla, sa' han, å dä kan en dåinte säja ä hutfullt när en tänker på, att han snodde ut två stocken alldeles gratis.

6. Ringningen

Ja' s'a prata om en hikstoria, som hände me i min ungdom. -- Om ho' ä sannfär'i? Jo, ja' säjer söm käringa sa: >>Svärja på'et kan ja', men slô va' om'et, det aktar ja' mej för.>>

Det var lä för en cirka omkring en 25 eller 30 år se'n, me'n ja' var så grömt stærker. Jaja, ja' ä' nog inte så sloker å tas med än i denna da'n, s' a ja' sä' Er. För i röggatag så lägger ja' då varenda kutte i söckna, utom nämnamannen i Broelt förstås, för han ä' ju så grömt tjocker, så hönöm kan en inte få tag om. Och är det så, att det s'a va' fingerkrok, så vill ja' se den i syna söm kan dra öpp me.

Jo, si det var på det viset, att undantasgubben i Sönra va' dö'er, och vi skulle opp å ringa för honom, söm rätt och kristligt var. Men det var på senhösten å smarja hade bekat på klockaxlarne, så pöjkana stod der å stöna å fnös å rökcte å dro, men det var ljuj, att de fick storklocka ur fläcken. Der var Pettera Pera Petter å Svenna Svenna Svente å Tusen-Johans Kalle å kusin min, Josop, dövebonicken I vet, å ett par te, söm ja' nu inte mins hocka de va'. Och de streta å drog, men klocka rörde se inte ett kofärn. Då steg ja' fram å sa': undan mer er svinfötter, sa' ja'. Och ja' spotta i nävarne å räckte te allt vad ja' orkade, å inom ett huj så hade ja' klocka oppe, så hon sto' som ett tänt ljus. Och hade ja' nu bara fått va' i fre', så hade nog alltihop gått bra, men så köm kusin min, dövebonicken, det eländiga nötet- han s'ulle hjälpa me han, bevars -- och hur han fumla, det vet inte ja', men hur det än bar te, så knöla han te me i röggen med sin tjocke dumme skalle, så ja' for på knä. Och just i detsamma så kömmer storklocka å dänger te me i själva ekipaget, skam te sä'anes, å vystade me ut igönom torngluggen, så ja' visste ingenting om, förrän ja' svävade alldeles söm en slaghök där ute i lufta.

Om ja' inte slog ihjäl me? Nej, inte den gången åtminstone, men den som ja' har å tacka för livet, henne glömmet ja' då all'ri, om ja' än s'ulle bli så gammal som själve Metusalem. Jo, si det var på det viset, att klockarns lilla vitbroki'a ko gick där på andra si'a ringmuren å mumsa och åt, det beskedliga kräket, just söm ja' kömmer nerdansan'es från hemmelens höjd. Och ja' köm så gött söm grensle över röggen på koskrapa å det med en fart, så det sa' >>skvack>> i bå me å koa. Hur ont det gjo'e i me, det kan ja' inte tala om; ja' töckte rakt, att det var söm en jordbävning. Å koa hon trodde visst, att det var den store kometen, söm köm, för ho' la' i väg med mej med skaftet i skya söm en åskastråle, å där satt ja' och red utan att veta te me för resten söm en köning Dunrapart eller en aen Karl Johan. Och när vi köm te prostens potatislann, så ble ho' alldeles viller å kasta öpp med bakvagnen, så ja' for huvudstupa in bland potaterna. Och där förlorade ja' vetet, d.v.s. så att jag svevlade.

Och är det inte märkvärdi't, att ja' inte to' den minste ska'e utå den där fläkta. Jag kände me förstås doktit oppskakader å va' liksom sönnbröten i hele kröppen en tid bortåt. Men vet I, nu efteråt när ja' tänker på' et, så kan ja' inte aent än skratta, för me'n ja' lå' der i potatiså kern liksom i dödsens käftar, så va' ja' om me ändå, å det får en smålänning alltid löv te å va' för resten, för ja' hade skrapat te me en hel hop potater, å när ja' vaknade te liv igen å fick tebaka sansen, så hade ja' e' doktier potata i den ena näven å e' liten potata i den an're näven.